

H196 Skären blommar: AIIaO och AIIbO¹

Sven Erik Mattsson

2021-06-07

Inledning

I föregående nummer av Häftessamlaren beskrevs en metod för att skilja på H196AIO och H196AIIO som gäller för alla H196AO, se [1].

Regel 1: H196AIO känns igen på att det finns blå punkter längs vänstra sidan av paret närmast IR på alla de tolv inlagorna. H196AIIO har inga sådana punkter.

Då punkternas placering på H196AIO är olika för de tolv inlagorna så går det även att skilja på H196AIIaO och H196AIIbO.

Det finns inget enkelt sätt att skilja på H196AIIaO och H196AIIbO för alla H196AIIO. I motsats till R-häftet så har O-häftet inga regm. Om de har cylindersiffror är det enkelt att skilja mellan H196AIIaO och H196AIIbO.

Regel 2: H196AIIaO har hela cylindersiffror och H196AIIbO har delade cylindersiffror.

I resten av denna inledning görs en sammanfattning av angreppssättet och resultaten med avsikten att öka förståelsen genom att skissa vägen och målet före start.

Utgående från häften med cylindersiffror kan man försöka hitta skillnader mellan AIIaO och AIIbO. Häften där cylindersiffran sitter i kombination med kn är speciellt intressanta. Man kan koppla ihop de två varianterna till kn-serier och på så sätt få två större mängder av häften att studera som man säkert vet att de är H196AIIa respektive H196AIIb. Notera att för H196AIIbO som har delade cylindersiffror så måste vart tredje kn sitta i kombination med cylindersiffran och att H196AIIbO är endast kända med hela kn, så det är lätt att räkna rester. Kontrollnummerserierna ger struktur till vår analys. Det går med deras hjälp att analysera hur bra underlag vi har av tryckta inlagor eller med andra ord kn-serierna möjliggör en kvalitetssäkring av resultaten. Notera att endast H196AIIO behöver studeras då det redan är lätt att skilja på H196AIIaR och H196AIIbR med hjälp av deras regm. Kontrollnummerserierna presenteras i nästa sektion.

¹ Publicerad i Häftessamlaren 1(173), mars 2021

Ett viktigt resultat är att alla H196AIIbO har omslag av klichétyp 1~1. H196AII omfattar i runda tal 52 kn-tusental och av dessa finns det endast 13-kn-tusental med omslag av klichétyp 1~1. Resterande tre fjärdedelar av upplagan har omslag av klichétyp 11~11 och de kan därmed sorteras ut som H196AIIaO. Då även alla H196AIO har omslag av klichétyp 1~1 har vi den kraftfulla

Regel 3: Alla H196A med omslag av klichétyp 11~11 är H196AIIa.

Reglerna 1 och 3 kan användas i godtycklig ordning. Då H196AIIa är vanligast, är det ofta bra att starta med regel 3 som effektivt sorterar ut de flesta H196AIIa. Regel 3 är en gammal regel men den är kanske inte så allmänt känd. För att underlätta användandet av Regel 3 så finns kännetecknen på omslagsklichéerna för de två olika klichétyperna på hemsidan för H196 på häftessamlarna.se. Förutom de kännetecknen som anges i [2] så har det tillkommit kännetecknen för innerkliché 16 och ytterligare ett för ytterkliché 14.

När de tre ovanstående reglerna använts så kvarstår en mängd med H196AIIIO som har omslag av klichétyp 1~1. Dessa kan antingen vara H196AIIa eller H196AIIb. Mängden kan minskas ytterligare:

Regel 4: Ett H196AIIIO med X i övre rad är H196AIIaO.

Regel 4 är en konsekvens av kontrollnumrens position på H196AIIbO. I [5] anges att alla X på H195AIIaO sitter i övre frimärksraden, men med hjälp av kännetecknen på inlagorna kan det fastställas att även H196AIIaO finns med X på nedre raden. Det betyder att ett H196AIIIO med X på nedre raden inte kan antas vara H196AIIbO.

Efter presentationen av kontrollnummerserierna så presenteras cylinderskador som kan användas för att identifiera 10 av de 12 inlagorna av H196AIIbO. Det framgår av kontrollnummerserierna att H196AIIb tillhör början av den tredje och sista tryckserien, TS 3, vilken uppvisar flest cylinderskador då dessa uppstår efterhand men de försvinner inte. För H196AIIa finns det först omkring fem kn-tusental av H196AIIa med omslag av klichétyp 1~1 från de tidigare TS 1 och TS 2 där inte alla cylinderskador ännu hunnit uppstå. I TS 3 finns det omkring sju kn-tusental av H196AIIaO där 8 inlagor kan identifieras. Skillnaderna mellan antalet inlagor som kan identifieras av H196AIIaO och H196AIIbO i TS 3 beror på cylinderskadornas distribution på raderna på tryckcylindern och att de delade cylindersiffrorna gör att fyra inlagor är lätta att identifiera.H196AIIbO.

Kontrollnummerserier och tryckserier

TS	H196	Kn		Inlaga												
				12	11	10	09	08	07	06	05	04	03	02	01	12
1a	AIIa	79313–920**	000Ø0–000 00	4		5		0		1		2		3		
1b	AIIa	92977–99999	.00000 –0000Ø		4		5		0		1		2		3	
1c	AIIa	00000–02672	.00000 –0000 0		0		1		2		3		4		5	
2	AIIa	00002–21448	.00000 –0000 0		1		2		3		4		5		0	
3a	AIIb	21229–21809	00000.	4		5		0		1		2		3		
3b	AIIa	22406–28472	00000.–0 0000		4		5		0		1		2		3	

Tabell 1. Kända kn och deras position eller delning för H196AIIa och H196AIIb, samt deras rester för olika inlagor.

I Tabell 1 redovisas kontrollnummerserierna för H196AII.

- I andra kolumnen anges om det är AIIa eller AIIb. H196AIIb finns endast i TS 3a.
- I tredje kolumnen anges intervallet för kända kn.
- I fjärde kolumnen anges positioner och delningar för kn. För beskrivning hur positionen av kn i sidled anges se Figur 1.
 - Ett kn som sitter i nedre raden, ”|12345.”, är vänsterplacerat
 - Ett kn som sitter i övre raden, ”.12345|” är högerplacerat.
- I de sista tolv kolumnerna visas på vilka inlagor kn kan finnas. Siffrorna visar också vad kn har för rest vid division med 6 i de olika inlagorna. Om man håller inhäftningsremsan nedåt så att kn blir rättvänt så ökar numret på inlagorna åt vänster. För alla serierna utom TS 1a har siffrorna satts på platsen för helt kn då det är det mest vanliga. Notera att hela kn är antingen vänsterplacerade |00000. som i TS 3 eller högerplacerade .00000| som i TS 1 b, 1c och 2. För högerplacerade kn ser man att en förskjutning åt höger ger delade kn 4.5+0.5 eller 4+1 så att inlagan till höger får en liten sista del av kn. På ett motsvarande omvänt sätt för vänsterplacerade kn.

Tabell 1 har serierna ordnats i en kronologisk ordning som helt motiveras av cylinderskador som uppstått efter hand vid användningen av cylindern. Cylinderskadorna presenteras i nästa sektion. Eftersom det högsta kända kn i TS 2 är 21448 och det lägsta i TS 3 är 21229 så kan inte TS 2 och TS 3 vara en tryckserie utan det måste vara två olika tryckserier. Figur 1 visar hur deras kn är placerade.

Figur 1. H196AIIb med vänsterplacerat kn 21229 (i nedre rad) från TS 3a och H196AIIa med högerplacerat kn 21448 (i övre rad) från TS 2.

Hur sorterar man in häften med kn i rätt kn-serie?

I alla serier förekommer kn i kombination med cylindersiffra och utgående från deras rester har kn-serierna identifierats. För ett häfte H196AII med kn indikerar positionen av kn i sidled i stort sett till vilken serie det tillhör. Det gäller att häften med

- **delade kn 3.5+1.5 eller 3+2** tillhör TS 1a och de är alla AIIa.
- **vänsterjusterat kn** eller delat kn 0.5+4.5 eller 1+4 tillhör TS 3. Inlagorna har först delade cylindersiffror och det är det enda stället där **AIIb** finns. TS 3 fortsätter sedan med AIIa.
- **högerjusterat kn** eller delat kn 4.5+0.5 eller 4+1 tillhör TS 1b, TS 1c eller TS 2. De är alla AIIa. För ett häfte med ett helt kn eller första delen av kn är det enkelt att avgöra till vilken serie det hör hemma förutom i intervallet 00–03-tusen där både TS 1c och TS 2 har kn i samma vad det gäller delningar och avstånd från bild. Har häftet cylindersiffra och helt kn eller har kn 4.5+ så att man kan fastställa kn är det enkelt. Det är bara att räkna resten vid division med 6. Då resten för TS 1c vid c 1 är det udda talet 5 och för TS 2 är det jämna talet 2 så betyder det

kn	med c 1	med c 2
udda	TS 1c	TS 2
jämnt	TS 2	TS 1c

Även för ett enkelt kn kan resten ge en fingervisning

- Om resten blir 2 eller 5 så tillhör häftet TS 2, för i TS 1c så sitter detta kn i kombination med cylindersiffra.
- Om resten blir 0 eller 3 så tillhör häftet TS 1c, då i TS 2 så sitter detta kn i kombination med cylindersiffra.
- Om resten blir 4 så skall häftet i TS 2 ha inlaga 5, vilken i TS 2 har en cylinderskada.
- Om resten blir 1 så är det svårare. I TS 2 skall häftet ha inlaga 11 och i TS 1c skall det ha inlaga 9 men i inget av fallen har inlagan kännetecken. Man måste ha häften i intervallet som redan sorterats in i TS 1c eller TS 2 och man måste räkna rester med avseende på omslagskliché för att se var häftet passar in.

Förekomsten av klichétyper i de olika kn-serierna

I TS 3 har alla häften omslag av klichétyp 1~1.

I TS 1 och TS 2 är omslagen av klichétyp 11~11 helt dominerande, men det finns häften med omslag av klichétyp 1~1. Jag har observerat sådana i

- TS 1a vid 92-tusen
- TS 1b vid 94-tusen
- TS 2 vid 03- och 19–21-tusen

H196AIIb

Alla H196AIIbO tillhör TS 3a och jag har verifierat kn från alla hundratal i intervallet 21229–21809. En bild på häftet med kn 21229 finns i Figur 1. Det har skadan S5b i övre rad, se vidare nästa sektion.

2 1 8 0 7

Bilden visar att vid kn 21807 är det H196AIIb då cylindersiffran är delad.

Alla H196AIIbO har omslag av klichétyp 1~1, vilket medför Regel 3 vilken säger att alla H196AIIO med omslag av klichétyp 11~11 är H196AIIaO. I [6] anges att H196AIIb fanns i abonnemang och på utgivningsdagen. Detta kan förklara varför H196AIIb trots det lilla kn-intervallet är vanlig hos samlare.

TS 3 fortsätter sedan med AIIa med säkert belagda kn i intervallet 22406–28472. Gränsen mellan AIIb och AIIa går någonstans mellan 21809–22406. Det finns noteringar om häften med vänsterplacerat kn i intervallet, men jag har tyvärr inte sett några som också har cylindersiffra. Jag har av försiktighetsskäl avstått från att använda noteringar av enkla kn i intervallet 21809–22406 även om de klassificerats som AIIa eller AIIb då det tidigare inte funnits något sätt att avgöra om ett häfte med kn i nedre raden är AIIa och AIIb om man inte haft något kn i närheten i kombination med cylindersiffra.

En första källa till klassificering var [2], där det angavs att H196AIIb fanns med vänsterplacerade hela

2 2 5 0 3

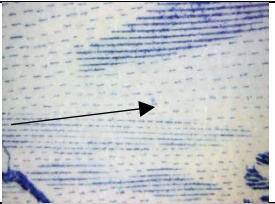

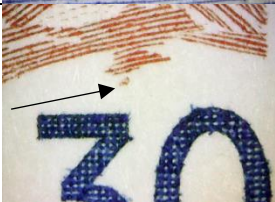

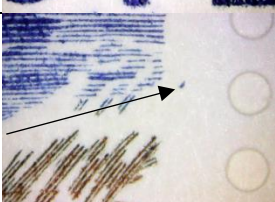
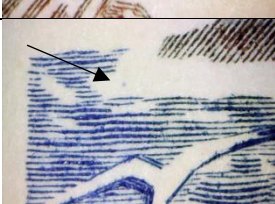
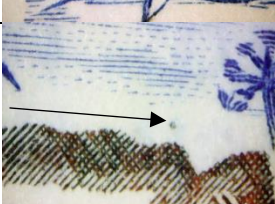

kn i intervallet 21460–22501 och ett delat kn 4.5+0.5, 22792. Detta stämmer inte med vad jag funnit och det beror nog på avsaknad av kombinationer på kn i kombination med cylindersiffra och vad som i artikeln benämns som ”ren gissning” sorterats in som AIIb. Uppgiften finns också medtagen i [6] där det också rapporteras att AIIb finns i intervallet 21204–22503.

Startpunkten 21204 stämmer bra med 21229 som jag kan verifiera. Slutpunkten 22503 är helt klart påverkad av [2]. Det vore häftigt om det fanns ett sådant H196AIIb med vänsterplacerat kn 22503 vilket då borde ha c 1 fot. Det är föga troligt då jag har ett H196AIIa med vänsterplacerat kn 22503 och hel c 1, se bild.

Vidare uppges det i [6] att AIIb finns med kn 23358–23363 med omslag av klichétyp 11~11, vilket inte alls passar. Det skall också finnas ett AIIa med vänsterplacerat kn 25558 med omslag av klichétyp 1~7. Detta motsäges helt av mitt H196AIIa med c 2 och vänsterplacerat kn 25536 vilket har ett omslag med klichéerna 6~6 (klichétyp 1~1).

I Atlas häfteshandbok står på sid 52 att en rulle med tryckta inlagor rymde cirka 1000 kontrollnummer av breda häften såsom H196. Det är troligt att AIIb omfattar en rulle. En korrigerig till AIIa kunde göras genom att man för hand vred tryckcylindern en rad. Man gjorde så vid framställningen av automathäften för att se till att det blev ungefär lika stor upplaga av OV och OH-häften. H196AIIb finns med kn i intervallet 21229–21809, vilket omfattar knappt 600 kn, så det är en bit kvar till 1000 kn. En del av dessa från början av rullen kan ha makulerats. Rapportera häften H196A med vänsterplacerade kn eller med andra ord kn i nedre rad som är lägre än 21229 eller ligger i intervallet 21809–22406.

Cylinderskador

Skada	På märke		
S3a	1		Extra blå punkt i molnet, 5.6 mm ned och 7.2 mm från vänster kant.
S3b	1		Blå punkt 0.7 mm ovan bild och 6.0 mm in från höger kant.
S4b	3		Extra orange fläck 0.5 mm över bakkant på 3 i 30
S5b	1		Blå punkt mitt i överkanten av V i SVERIGE
S7b	5		Blå punkt i höger kanten, 0.5 mm från bild och 15,4 mm uppifrån.
S8b	4		Blå punkt i bilden, 15.5 mm ned och 2.1 mm från vänster
S9a	2		Punkt i bilden, 8.3 mm ned och 8.2 mm från vänster
S12a	2		Två punkter mellan siffrorna i "30" och en punkt ovanför.

Tabell 2. Cylinderskador.

Efter att metoden att skilja på H196AIO och H196AIIO hade hittats och att den kunde även användas för att skilja på H196AIaO och H196AIbO så var det naturligt att undersöka möjligheterna till att skilja på H196AIIaO och H196AIIbO genom att hitta cylinderskador vilka kunde att identifiera inlagorna.

I Tabell 2 beskrivs cylinderskador. AIIa och AIIb har samma frimärksrader, men en övre rad i AIIa sitter som nedre rad i AIIb. Det betyder att vi är intresserade av att identifiera rader och det finns 24 stycken. Jag har inte sett någon göra en numrering av rader tidigare. Min numrering utgår från inlagorna i AIIa. H196AIIa har hela cylindersiffror och är det naturligt att ge inlagan med c 1 nummer 1 och sedan numrera inlagorna i den ordning de trycktes, såsom det är gjort i tabell 1. Då övre raden trycktes före den nedre raden så betecknas de övre raderna AII med "a" och de nedre raderna med "b". Det betyder att inlaga 1 består av raderna 1a är övre rad och 1b är undre rad.

Tabell 2 ger positionen på frimärket räknat från vänster till höger. Första kolumnen beteckningen på skada, till exempel S3a. Talet anger inlagan för AIIa och bokstaven a att skadan sitter i övre raden medan skadan S3b sitter i nedre raden. För AIIb är det tvärtom så S3a sitter i nedre raden och S3b sitter i övre raden på nästa inlaga.

Kronologi

Skada	Finns i TS					
	1a	1b	1c	2	3a	3b
S8b	x ¹	x	x	x	x	x
S3a				x	x	x
S5b				x	x	x
S7b				x	x	x
S12a				x	x	x
S3b				x ²	x	x
S4b					x	x
S9a					x	x

¹ ej från början, men senast vid kn 80226,

² uppträder i kn-intervallet 03–09-tusen

Tabell 3. Förekomst av cylinderskador i de olika kn-serierna

Tabell 3 visar förekomsten av cylinderskador i de olika kn-serierna. Skadorna har ordnats för att tydligt påvisa kronologin mellan serierna om man antar att en cylinderskada inte kan försvinna av sig själv. Detta ger numreringen av serierna i Tabell 1. Då [6] anger att H196AIIb fanns i abonnemang och på utgivningsdagen måste alla inlagor av H196AII tryckts före utgivningsdagen. Det är omöjligt med tillgänglig information att säga när inlagorna till H196AI tryckts i förhållande till de olika serierna av H196AII.

Tidpunkten för uppkomst av en viss skada kan endast fastställas om inlagan får kn i den serie där skadan uppstår. Bortsett från serie 1a och 3a (med AIIb) så sitter kn huvudsakligen på inlagor med udda nummer, vilket gör att det är enkelt att följa skadors uppkomst på dem. Skador på inlagor med cylindersiffror och kn är speciellt bra för att fastställa kronologin, men å andra sidan är inlagor med cylindersiffra redan lätta att identifiera så skador på inlagor med cylindersiffror ger litet bidrag till att skilja ut H196AIIbO. I alla serier utom serie 1a är helt kn vanligast och delade kn och speciellt äkta par är ovanliga vilket gör att det är mycket svårare att fastställa när skador på inlagor med jämna nummer uppstår om det inte händer under serie 1a.

Då vi är intresserade av att känna igen H196AIIbO så är det tur att den inte tillkom i den första serien med få cylinderskador utan i den sista tryckserien. Vad jag kan se idag så har det inte tillkommit skador i TS 3b jämfört med TS 3a.

I [2, 4] presenteras kontrollnummerserier, men de anges i en helt annan ordning. I [2] skriver Per-Olof Persson: "Hos de olika cylindrarna tror jag mig funnit följande kontrollnummerserier. Uppställningen är ännu så länge preliminär. I något fall förekommer ren gissning". Till exempel anges serien med AIIb som den första. Det görs ingen koppling mellan serierna som här kallas 1a och 1b, utan kn-serien 1a kommer efter 1b och 1c. Rune Åhman skriver i [4] att han behållit numreringen i [2], men han föreslår såsom i denna artikel att 1a bör komma före 1b.

H196	Klichétyp			
	1~1	11~11	11~17	1~15
AI	x			
AII	x	x		
B		x	x	
C		x		
D				x

Det kan vara så att klichétyperna på omslagen kan ha vilselett Per-Olof Persson. Se tabellen till vänster. Det är lätt att tro att klichétyp 1~1 var först för att ersättas av 11~11. Det är fullt möjligt att det är så, eftersom det inte kan förutsättas att inlagorna inhäftas i samma ordning som de tryckts. Efter tryckning måste inlagorna torka och rullarna placeras i ett lager. Det är då inte alls säkert att man tagit ut rullarna i samma ordning som de tryckts. Enligt

tidigare slutsats har alla inlagor av H196AII tryckts före utgivningsdagen, så det kan ha funnits rullar med inlagor från alla serierna av H196AII samtidigt i lagret. I TS 1 verkar det ha hänt någonting vid 92-tusen så man kan ha satt undan några rullar för speciell genomgång. I [2] har alla H196AII med kontrollnummer i nedre rad angetts ha omslag av klichétyp 1~1. Sedan finns där en kn-serie med nummer 3 med omslag av klichétyp 1~1. Den serien har endast en medlem och den har ett kontrollnummer i 19876 i övre rad och antas vara tryckt tillsammans med de andra som har omslag av klichétyp 1~1, men som har kn i nedre rad. Idag är det helt klart att detta häfte hör hemma i TS 2.

Vilka H196AIIbO kan identifieras?

Vilka H196AIIbO kan identifieras? Omslagen hos H196AIIbO har alla klichétyp 1~1, så vi antar i det följande att alla H196AIIO med omslag av klichétyp 11~11 har sorterats ut som H196AIIaO.

Det är nog omöjligt att hitta kännetecknen för alla inlagor av H196AIIa med omslag klichétyp 1~1 då de också kan komma från TS 1 och TS 2, där det inte hittats så många cylinderskador. Om vi fokuserar på TS 3 så är chansen större att hitta kännetecknen på inlagor från både AIIa och AIIb. Det kan vara av intresse att till exempel hitta H196AIIa med omslag av klichétyp 1~1 med RT.

När det kommer till hundramarkeringen X så är det endast häften från TS 3 som har X i nedre raden. I Atlas häfteshandbok står det att AIIa har X i övre rad och att AIIb har X i nedre rad. Det är sedan länge att AIIb har X i nedre rad då det finns häften med X i nedre rad i kombination med c 1 fana eller c 2 slinga.

Men det finns inga X i nedre rad i kombination med hel c 1 eller hel c 2. Nu när flera inlagor kan identifieras är det klart att även H196AIIa finns med X i nedre rad. Det betyder att ett H196AIIO med X på nedre raden inte kan antas vara H196AIIbO.

För AIIaO från TS 3b kan vi identifiera inlagorna 1, 3, 4, 5, 7, 8, 9 och 12, men inte inlagorna 2, 6, 10 och 11. Låt undersöka vilka inlagor av AIIbO som kan identifieras.

Rad	Frimärke					IR		
	1	2	3	4	5		kn	X
12b								
1a						c 1 fana		x
1b						c 1 fot		
2a							3	
2b								
3a	S3a							x
3b	S3b							
4a							2	
4b			S4b					
5a								x
5b	S5b							
6a							1	
6b								
7a						c 2 slinga		x
7b					S7b	c 2 fot		
8a							0	
8b				S8b				
9a		S9a						x
9b								
10a							5	
10b								
11a								x
11b								
12a		S12a					4	

Tabell 4. Ett cylindervarv av H196AIIb med cylinderskador, cylindersiffror, kn (rest) och X.

I Tabell 4 finns en schematisk beskrivning av ett cylindervarv av H196AIIbO. Under frimärke finns inlagorna ordnade i stigande ordning och med frimärkena rättvända. Till höger finns IR med dess markeringar. De fem rutorna i en rad representerar de fem frimärkena, där frimärken med cylinderskador har markerats. I kolumnen IR finns cylindersiffror utsatta och positionerna för kn och X har markerats. Kn representeras av deras rest.

För AIIa beskrivs inlaga 1 med 1a1b etc. De tolv inlagorna för AIIb kan då på samma beskrivas med

1b2a, 2b3a, 3b4a, 4b5a, 5b6a, 6b7a, 7b8a, 8b9a, 9b10a, 10b11a, 11b12a, 12b1a

Alla rader med del av halv cylindersiffra eller cylinderskador kan identifieras. Dessa rader har ovan markerats med fet stil. Tyvärr finns inga kända kännetecken på de två inlagorna 9b10a och 10b11a, men alla de andra 10 inlagorna kan vi identifiera.

Alla häften med vänsterplacerade kan sorteras in som antingen AIIa eller AIIb, trots att det finns inlagor utan kännetecken. På AIIb finns kn på inlagorna **1b2a, 3b4a, 5b6a, 7b8a, 9b10a, 11b12a**. Inlagan 9b10a där kn har rest 5 kan inte identifieras, men det löses indirekt med uteslutning då ett vänsterplacerat kn med rest 5 i TS 3 skall uppvisa S9a löses det med uteslutning. På H196AIIa finns

vänsterplacerade kn på inlagor med udda nummer för vilka det i TS 3 finns kännetecken på alla förutom inlaga 11 där kn har rest 4. Det löses också med uteslutning då på H196AIIb sitter kn med rest 4 på inlagan 11b**12a**, som har kännetecken S12a i nedre rad. En sammanfattning finns i Tabell 5.

H196	Kn-rest					
	0	1	2	3	4	5
AIIa	c 2	S5b i nedre rad	S3b i nedre rad	c 1		S9a i övre rad
AIIb	c 2 fot	S5b i övre rad	S3b i övre rad	c 1 slinga	S12a i nedre rad	

Tabell 5. Kännetecken på för att skilja på AIIa och AIIb med vänsterplacerade kn.

I [1] beskrivs hur X sitter i förhållande till kn. X sitter på samma plats som mittpunkten av kn, men förskjutna en inlaga som illustreras i Tabell 4. I TS 3b sitter alla kn i nedre raden på udda inlagor och X sitter i nedre raden på jämna inlagor och eftersom cylindersiffrorna sitter på de udda inlagorna 1 och 7 så finns det inga häften med kombination cylindersiffra och X i TS 3b och därmed finns det inga H196AIIa med både cylindersiffra och X i nedre rad. Det finns dubblar med cylindersiffra och X i övre rad och även tripplar RT + cylindersiffra + X i övre rad.

Alla H196AII med X på nedre rad tillhör TS 3 och X på nedre rad sitter på

- AIIa på inlagorna 2, **4**, 6, **8**, 10 och **12**
- AIIb på inlagorna 2b**3a**, **4b5a**, 6b**7a**, **8b9a**, 10b11a och 12b**1a**

För H196AIIb finns det kännetecken på fem av sex inlagor där X kan uppträda. Om det fanns kännetecken på inlaga 10b11a så skulle vi kunna sortera även alla häften med X antingen som AIIa eller AIIb. Om det fanns kännetecken på 9b10a, så skulle alla H196AIIb kunna sorteras ut.

Slutsatser

Målet har varit att hitta kännetecken på H196AIIbO så att de kan särskiljas från H196AIIaO. Metoden med att undersöka klichétypen på omslagen för att sortera ut de flesta H196AIIa har presenterats. Den gör att omkring tre fjärdedelar av H196AIIO kan sorteras ut som H196AIIaO.

I Tabell 2 presenteras cylinderskador som tillsammans med cylindersiffrorna kan användas för att identifiera 10 av de 12 inlagorna av H196AIIb. Alla H196AIIb med kn kan identifieras. Hundramarkeringen X sitter i nedre rad och finns på 6 olika inlagor varav 5 inlagor har kännetecken. Att även H196AIIa kan ha X i nedre rad är inte upptagit i Atlas häfteshandbok. Då 3 av 6 inlagor där X kan finnas på nedre rad hos H196AIIa har kännetecken så är det helt klarlagt att även H196AIIa finns med X i nedre rad.

I Tabell 1 presenteras kontrollnummerserierna i kronologisk ordning. Arbetet med att hitta cylinderskador påvisade en entydig kronologi för kn-serierna. I tidigare förslag till tidsordning har H196AIIb satts att vara den första serien. Cylinderskadorna pekar klart på att H196AIIb utgör början på den tredje och sista tryckserien av H196AII, vilket varit tur för oss då cylinderskador tillkommer efterhand så är att det mest skador i sista serien.

Tidigare kunde man inte sortera ut H196AIIb för inlagor som saknar cylindersiffror. Med hjälp av cylinderskadorna kan man nu sortera ut många H196AIIb även neutrala. För att kunna sortera ut alla H196AIIbO behöver vi hitta kännetecken på de två återstående inlagorna 9b10a och 10b11a. Även om

det finns 4 inlagor av H196AIIaO som det saknas kännetecken för så kan den ambitiöse samlaren också hitta säkert klassificerade neutrala eller med markeringar av H196AIIa med omslag av klichétyp 1~1.

Referenser

1. Sven Erik Mattsson. H196 Skären blommar: AIaO och AIbO, Häftessamlaren 4 (172), dec 2020
 2. Per-Olof Persson. Häfte 196 Skären blommar. Häftessamlaren nr 3, 1984
 3. Per-Olof Persson. Angående häfte Skären blommar. Häftessamlaren nr 4, 1984
 4. Rune Åhman. H196. Skären blommar, Häftessamlaren nr 2, 1987.
 5. Rune Åhman. Atlas Häfteshandbok över maskintillverkade posthäften, 1989
 6. Gunnar Struck. H196 (Skären blommar), Häftessamlaren nr 1 1995
- Referenserna 1–5 finns tillgängliga på Häftessamlarnas hemsida för H196 liksom ytterligare ett bidrag av Gunnar Struck.